

Driftsoperatører for ordinære mottak
Ordinære mottak

DERES REF

VAR REF
00/01788

DATO
11. oktober 2002

FØRINGER FOR MOTTAKENES PLANARBEID FOR 2003

Hensikten med å peke ut satsingsområder, er å sikre en prioritering av utvalgte områder og legge til rette for at det utvikles tiltak og metoder som bidrar til en bedre oppgaveløsning. Mottakene skal formidle gode tiltak og metoder innenfor satsingsområdene til UDI.

Vi har i føringene for 2003 valgt å videreføre to av siste års satsingsområder; målrettet kvalifisering og mottakenes bosettingsarbeid. Dette er utviklingsoppgaver som det er viktig å videreføre både for å utvikle gode metoder i arbeidet og for å identifisere de riktige kravene å stille til mottakene.

I tillegg er retur tatt inn som nytt satsingsområde. Bakgrunnen for dette er myndighetenes økte satsing på at personer som får avslag på sin asylsøknad skal forlate landet innen fastsatt frist og uten politieskorte.

I føringene for 2003 er arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere viet særskilt oppmerksomhet. Vi gjør oppmerksom på at føringene for dette arbeidet gjelder for *alle* mottak, ikke bare for mottak med avdelinger for enslige mindreårige. Alle mottak skal ha et spesielt fokus på disse personene og kravene til skriftlige rutiner for arbeidet, fast kontakt blant de ansatte og bruk av "Individuell plan" gjelder også for enslige mindreårige med følgeperson som bor i ordinære mottak.

SATSINGSOMRÅDENE

Målrettet kvalifisering

Mål for kvalifiseringsarbeidet: Strukturere og målrette tiltak som kan gjøre beboeren mest mulig selvhjulpen raskest mulig.

Med kvalifisering menes å:

- øke den språklige kompetansen (lære norsk)
- øke den faglige kompetansen (fullføre utdanning)
- øke den sosiale kompetansen (tilegne seg kunnskap om det norske samfunnet generelt og arbeidslivet spesielt)

Kvalifiseringsarbeidet skal differensieres ved å dele den målrettede kvalifiseringa inn i to faser: Fase 1 strekker seg fra ankomst til vedtak og omfatter alle beboere. Fase 2 strekker seg fra oppholdstillatelse er gitt frem til bosetting finner sted, og omfatter beboere med oppholdstillatelse som danner grunnlag for bosetting. Tiltakene skal være individuelt rettet og ta utgangspunkt i den enkeltes behov.

Fase 1

I den første fasen skal mottaket bidra til at beboeren kan ivareta egen livssituasjon under mottaksoppholdet, samt forberede seg på en eventuell bosetting eller retur. I denne fasen hvor beboeren ikke har fått oppholdstillatelse skal tiltak utformes med sikte på at retur er aktuelt.

Målgruppe: Alle beboere over 18 år

Mottakene skal:

- foreta løpende kartlegging av beboerne for å sikre størst mulig grad av individuell tilpasning og målretting av de beboerrettede tiltakene
- sikre at informasjonen i UDIs registrerings- og intervju skjema gir et best mulig bilde av beboerens bakgrunn, kompetanse og planer. Skjemaet skal å jourføres regelmessig under mottaksoppholdet.
- tilby ankomstinformasjon
- tilby ordinær informasjon
- tilby ulike tiltak/aktiviteter med utgangspunkt i beboerens behov

Fase 2

I den andre fasen skal mottaket intensivere kvalifiseringsarbeidet og knytte arbeidet opp mot beboerens bosettingssak.

Målgruppe: Alle beboere over 18 år med oppholdstillatelse som danner grunnlag for bosetting.

Mottakene skal:

- bistå beboeren i å lage en individuell kvalifiseringsplan
- bistå beboeren med den løpende revideringen av den individuelle kvalifiseringsplanen
- veilede beboeren, slik at beboeren får eierforhold til egen plan
- veilede beboeren i kvalifiseringsløpet og tilrettelegge for/eller initiere tiltak med utgangspunkt i beboerens behov slik de fremkommer i planen
- knytte kvalifiseringsarbeidet innholdsmessig opp til de kommunale introduksjonsprogrammene

Mottakenes bosettingsarbeid

Det er en tett kopling mellom satsingsområdene målrettet kvalifisering og bosetting. Beboermappa som skal utarbeides som et ledd i kvalifiseringsarbeidet (se over), er ment å være et verktøy i koplingsarbeidet mellom beboer og kommune.

Mål for mottakenes bosettingsarbeid: Bidra til rask og god bosetting.

Målgruppe: Personer over 18 år med vedtak som danner grunnlag for bosetting

Mottakene skal:

- gi bosettingsforberedende informasjon jf. ”Bosettingsveileder for statlig mottak”
- bidra til en frivillig kopling mellom beboer og kommune iht. regionkontorets retningslinjer
- legge til rette for at beboerne kan aktivisere seg i egen bosettingssak
- utvikle, systematisere og formidle tiltak og metoder som benyttes i kontakt med kommuner samt i koplingsarbeidet mellom beboer og kommune
- gi beboerne opplæring i bruk av kommunearkiv

Retur

Hjemreiseperspektivet skal komme tydelig frem i alt arbeid ved mottaket. Det betyr blant annet at allerede i ankomstinformasjonen skal mottaket ivareta informasjon om beboerens plikt til å returnere til sitt hjemland etter avslag i asylsak, samt om muligheten mange beboere har til å få bistand fra IOM til hjemreisen. For personer med avslag i asylsak, skal mottaket ha individuelle samtaler med den hensikt å motivere til hjemreise i verdighet.

Målsetting for returarbeidet: Gjøre beboerne kjent med returprogrammet slik at de skal kunne benytte seg av det.

Målgruppe: Alle beboere

Mottakene skal:

- sikre at alle beboere er kjent med gjeldende returprogram og regelverk knyttet til dette
- gjennomføre individuelle samtaler med beboere med avslag i asylsak hvor fokus rettes mot konsekvenser av vedtaket, samt motivasjon til frivillig retur. Samtalen skal som et minimum inneholde informasjon om:
 - vedkommendes plikt til å forlate landet, jf Utlendingslovens § 41
 - vedkommendes plikt til å fremskaffe gyldige reisedokumenter eller dokumentasjon på identitet
 - muligheten til å reise frivillig med IOM fremfor å bli uttransportert av politiet
 - juridiske og økonomiske konsekvenser av å oversitte utreisefristen
- utvikle tiltak og metoder for informasjon og motivasjon til å returnere til sitt hjemland uten politieskorte og innen fastsatt utreisefrist.

For personer som har søkt og blitt akseptert til å delta i IOMs frivillige returprogram vil deltakelse i norskopplæringen være frivillig. I stedet skal vedkommende stimuleres til andre returforberedende aktiviteter.

FØRINGER FOR ARBEIDET MED ENSLIGE MINDREÅRIGE

Som andre asylsøkere er også enslige mindreårige en sammensatt beboergruppe med ulike bakgrunn, ulike behov, forutsetninger og interesser. Mottakene skal derfor legge til rette for at tilbudet i mottak er tilpasset behovene til de beboerne som til enhver tid bor i mottaket ved at differensiering skal legges til grunn for all oppgaveløsning.

Målrettet kvalifisering, kontakt med hjemland og retur er satsingsområder for arbeidet med enslige mindreårige.

Målsetting for arbeidet med enslige mindreårige: Sikre omsorgen for enslige mindreårige samt strukturere og målrette tiltak som kan bidra til å gi dem en trygg og meningsfylt hverdag under mottaksoppholdet.

Målgruppe: Barn og ungdom under 18 år uten foreldre eller andre med foreldreansvar i Norge.

Målrettet kvalifisering

Målsettingene for kvalifiseringsarbeidet er de samme som for voksne beboere. Med to unntak er også kravene til kvalifiseringsarbeidet de samme som for voksne: Unntakene er:

- det skal det ikke skilles mellom fase 1 og fase 2 i kvalifiseringsarbeidet
- det skal ikke utarbeides ordinære individuelle kvalifiseringsplaner for enslige mindreårige, i stedet skal "Individuell plan" benyttes

I tillegg skal mottakene:

- sikre at informasjonen i UDIs registrerings- og intervju skjema samt "Individuell plan" gir et mest mulig helhetlig bilde av beboerens bakgrunn, kompetanse og fremtidige planer. Planen skal å jourføres regelmessig under mottaksoppholdet.
- individuell plan, deltakerbevis fra informasjonsprogrammet, kursbevis og attester skal samles i egen beboermappe.
- sikre mindreårige informasjon tilpasset alder og behov
- ha et strukturert samarbeid med faste møter for evaluering og videreutvikling av tiltak med de skoler som har elever fra mindreårigavdelingen

Kontakt med hjemland og retur

Barnekonvensjonen vektlegger barnets rett til å bo sammen med sine foreldre og å ha kontakt med sitt hjemland. En oppholdstillatelse i Norge vil ikke nødvendigvis være til barnets beste. I mange tilfeller vil det være bedre for den mindreårige være å bli gjenforent med sine foreldre, eller andre nære omsorgspersoner.

Mottakene skal:

- legge til rette for at den enslige mindreårige kan opprettholde eller gjenoppta kontakten med foreldre eller andre omsorgspersoner, herunder bidra til at det blir iverksatt oppsporing av foreldre/familie, når barnet ønsker dette.

Kravene til returarbeidet er de samme som for voksne beboere.

Om planskjemaene

Planskjemaene fastsetter *minimumskrav* til planlegging og rapportering til UDI. For 2003 er det laget planskjema for organisatorisk/administrative forhold, målrettet kvalifisering og retur. Kraven til mindreårigarbeidet for ordinære mottak er synliggjort i de generelle planskjemaene, mens det er utviklet egne planskjema for avdelinger for enslige mindreårige asylsøkere. Det forutsettes selvfølgelig at mottakene planlegger for hele sin virksomhet. Vi anbefaler at skjema for egenplanlegging benyttes for planlegging på de områdene som ikke er spesielt omtalt i planskjemaene og som mottakene ønsker å planlegge på. Vi gjør oppmerksom på at det i løpet av året kan komme tilleggskrav, både som en følge av en videreutvikling innen enkelte fagområder og som en følge av politikkendringer og justering av prioriteringene.

Planskjemaene foreligger som .doc-filer og .rtf-filer. De kan fås som filvedlegg mot at det sendes e-post med forespørsel til **berit.tyldum@udi.no** Vi ber om at tittelen på e-posten er Plan-2003, slik at utsendelsen av skjemaene kan skje automatisk.

Med hilsen
for Utlendingsdirektoratet

Lars Steinar Hansen
underdirektør

Berit Tyldum
rådgiver

Kopi: UDI, mottakskontoret
 UDI, regionkontorene